

MILLIY QADRIYATLARIMIZ ASROVCHISI

Umiddjon Sadullayev Shokir o'gli
Osiyo Xalqaro Universiteti
Tarix va filologiya kafedrasida o'qituvchi
umid.2701.1998@gmail.com

Milliy hunarmandchiligimiz ildizlari qadim davrlarga borib taqalib, unda ko'p yillik an'ana va qadriyatlar aks etgan. Milliy hunarmandchiligiz namunalarida aholi dunyoqarashi va milliy tafakkurining nechog'lik teran ekanligi aks etadi. Prezidentimizning 2019 yil 28 noyabrda "Hunarmandchilikni yanada rivojlantirish va hunarmandlarni qo'llab-quvvatlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi qarorida yurtimizda yoshlar, ayollar hamda aholining kam ta'minlangan qismini milliy hunarmandchilikka keng jalb qilish va shu orqali ularning ish bilan bandligini ta'minlash maqsadida qator ishlar amalga oshirilib kelinmoqda.

Bugungi kunda O'zbekiston xalqlarining boy madaniy merosi va tarixiy an'analari to'liq saqlab qolish va ko'paytirishga juda katta e'tibor berilmoqda. Bu jarayonda milliy hunarmandchilik, xalq badiiy va amaliy san'atini yanada rivojlantirish, hunarmandchilik faoliyati bilan shug'ullanuvchi fuqarolarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash bo'yicha maqsadli va kompleks chora-tadbirlar amalga oshirib kelinmoqda. Jahonda globallashtirish jarayoni kechayotgan bir sharoitda har bir davlat nafaqat tabiiy va iqtisodiy, balki inson omili, jumladan, yosh avlodni tarbiyalash, shart-sharoitlar yaratish, ularning intellektual salohiyatidan samarali foydalanish usullarini takomillashtirib bormoqda.[1]

Qadimdan yurtimiz hududida hunarmandchilik an'analari, xalq amaliy san'ati yuksak darajada rivojlanib kelgan. Xususan qadimiy Buxoro vohasi ham hunarmandchilik an'analari yuksak darajada qadrlanib kelingan go'shalardan hisoblanadi. Har bir xalqning qadriyatlari bebahodir. Mana shunday qadimiy an'analarni o'zida aks ettirgan hunarmandchilik turi bu hushtak yashash san'atidir. Bu san'atning tarixi mingyillarga borib taqaladi. Ushbu qadimiy san'atni rivojlantirib kelgan usta-kulol Boboyeva Kubaro aya edi.

Hushtak-islomgacha bo'lgan zardushtiylikdan kelib chiqqan bo'lib, gildan yasalgan. Ular xayoliy hayvonlar shaklida yasaladi. Masalan, Ajarharo – suv elementi bilan bog'liq. Har yili bahorgi tengkunlik, Navro'z bayrami munosabati bilan hushtak chalinib, bahorgi yomg'ir uchun bolalarga tarqatilgan. 1960-yilgi Samarqandda o'tkazilgan arxeologik tadqiqotlar olimlarni hayratda qoldirdi. Arxeologik izlanishlar natijasida topilgan yoshi ming yilga teng hushtaklar zamonaviylari bilan solishtirilganda hech qanday farq yo'q edi. Bu o'yinchoqlarda yana bir ma'no bor, u ham bolalar bilan bog'liq. Qadimda bolalar juda ko'p o'pka va bronxlar bilan bog'liq kasalliklarga chalinishgan. Bu afsonaviy o'yinchoqlar o'pkani tozalaydigan va butun boshli qon aylanish tizimini yaxshilaydigan qadimiy nafas olish mashqlari edi. Bu xalqimiz dahosidan dalolat.[2] Milliy qadriyatlarimiz asrovchisi bo'lgan Kubaro Boboyeva butun umri davomida minglab otlar va qo'zilarni haykaltaroshlik usulida yasab kelgan. Kubaro aya loydan o'yinchoq yasash sirlarini onalari Hamrobibidan o'rganganlar.

Ayaning sopoldan yasalgan o'yinchoqlari o'ziga xosigi bilan Zarafshon vodiysida olib borilgan arxeologik qazishmalar paytida topilgan terrakotalar, ot, fil, qo'y, it haykalchalariga o'xshash ramziy ma'noga ega edi. Hushtaklar loydan echki juni qo'shilgan holda tayyorlanadi va oddiy oq, ko'k, yashil nuqta va zarbalar bilan bo'yalgan.

Boboyeva Kubaro Mirfayziyevna 1938 yil 22 martda Vobkent tumanida O'ba qishlog'ida tug'ilgan. 1955 yilda o'rta umumta'lim maktabini bitirgan. U yoshlik yillarida hushtak yasashni qunt bilan o'rgandi. 1978-yildan buyon kulolchilik bilan shug'ulla boshlagan. Kubaro aya O'zbekiston Rassomlar ijodiy uyushmasi a'zosi sifatida loydan yasalgan o'yinchoqlar an'analari asrab-avaylash, hunarmandchilik sirlarini yosh avlodga yetkazib keldilar. Hunarmandning izdoshlari orasida uning farzandlari va nevaralari ham bor. Oltin merosimiz bo'lgan hunarmandchiligimizni avloddan avlodga to'laqonligicha yetkazish maqsadida 100 dan ortiq shogirdlar tayyorladi. Qadimiy hunarmandchilik turli sir-asrorlarini yoshlarga yetkazish maqsadida, 2002 yilda Vobkentdagi ishsiz yoshlar uchun hunarmandchilik markazini tashkil etadi. Boboyeva Kubaro doimiy o'tkaziladigan ko'rgazmalarga va ko'rik tanlovlarida qatnashib, diplom va qimmatbaho sovg'alar bilan taqdirlanib kelingan. Usta hunarmand nafaqat Respublikadagi ko'rgazmalarda balki chet mamlakatlarda o'tkaziladigan ko'rgazmalarda bir necha marotaba qatnashgan. Qadimiy kulolchilik san'ati sirlarini qayta tiklashga katta hissa qo'shgan ustalardan K.Boboyeva mamlakatimizda o'zidan boy, rang barang ijodiy meros qoldirdi. K.Boboyeva Respublika va xorijda o'zining betakror, alohida mazmun va mohiyatga ega turli kulolchilik ishlari bilan tanilgan kulollardan biri edi. 50 ga yaqin respublika, xalqaro ko'rgazma va tanlovlarda qatnashgan, jumladan, Sankt-Peterburg (1984), Vilnyus (1986), Belorussiya (1988), Germaniya va Fransiya (2002) da diplom va qimmatbaho sovg'alar bilan taqdirlangan. Respublika «Hunarmand» uyushmasi a'zosi, usta kulol «Mehnat shuhrati» ordeni, «Shuhrat»(2002) medali sohibi Kubaro Boboyeva 85 yoshda olamdan o'tdi.[3]

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Norova. O. Milliy hunarmandchilik an'analari va yosh avlod tarbiyasi."Buxoro nashr", 2023.-B-8.
2. Фантастическая сказка из Убы - Новости Узбекистана сегодня: nuz.uz <https://nuz.uz/moi-uzbekistancy/47346-fantasticheskaya-skazka-iz-uby.html>
3. "Hunarmand" uyushnasining Buxoro viloyati boshqarmasi ma'lumotlaridan foydalanildi.2023-yil,4-avgust.
4. Buxoro hunarmandchiligi dunyo nigohida - buxdu.Uz <https://buxdu.uz/ru/novosti/704/buxoro-hunarmandchiligi-dunyo-nigohida/>